

NIEODMIENNY (143) ai

W pisowni łącznej (118), w rozłącznej (25).

Oba e oraz o jasne.

sg m N nieodmienny (16). ◇ G niedmienn(e)go (1). ◇ D nieodmiennému (1). ◇ A nieodmienny (5), nieodmienn(e)go (1). ◇ I nieodmiennym (3). ◇ V nieodmienny (1). ◇ f N nieodmienną (19), nieodmienn(a) (4). ◇ G nieodmiennéj (9); -éj (3), -(e)j (6). ◇ A nieodmienną (21) [w tym: -a (1)]. ◇ I nieodmienną (5). ◇ L nieodmienn(e)j (1). ◇ n N nieodmienn(e) (9). ◇ G nieodmienn(e)go (1). ◇ A nieodmienn(e) (6). ◇ I nieodmiennym (1). ◇ L nieodmiennym (1). ◇ pl N subst nieodmiennie (13); -é (3). -(e) (10). ◇ G nieodmiennych (6). ◇ D nieodmiennym (1). ◇ A subst nieodmiennie (10); -é (3), -(e) (7). ◇ I n nieodmienn(e)mi (3). ◇ L nieodmiennych (5).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. Nie zmieniający się lub nie dający się zmienić, zawsze taki sam; *immutabilis* Mącz, Calag, Calep, JanPrzyw, Cn; *irrevocabilis* Calep, JanStat, Cn; *constans* Mącz, Calep; *continuus* Mącz; *firmus*, *fixus*, *inflexibilis*, *ratus*, *tenax* Cn (142) : Mową krolewka ma być nieodmienna. *March*¹ A4; *MurzNT* 58v; *Continua laus*, Stała chwałá/ nie odmienna. *Mącz* 447b, 239c; *RejPosWiecz*² 91; *WujJudConf* 177; [Bóg] takie nam Cieplice podał: kthóre [...] bárzo pożyteczné á nigdy nieodmienné vczyñil. *Oczko* 2v, 3v, [41]; *Calag* 539a; tak długo/ póki nieodmiennym Kołem poydzie gwiaździlfa noc zá swiatłem dziennym. *KochPs* 211; *SkarŻyw* 337; *CzechEp* 212, 214; iákoż prawdá mufi być nie odmienna *ReszList* 183; *Omne, inquit, regnum in se diuifum desolabitur*: które słowá nie tak dálece Prorockim duchem są powiedziané/ iáko względem włafnych/ á nieodmiennych przyczyn zniśzczenia wízelákiego Páñstwa *KochWr* 21; *Calep* 249b, 509b, 563b; *SkarKaz* 311a marg, 515a; Y tá grá tak tu idzie trybem nieodmiennym *GosłCast* 36.

[nieodmienny czego: Szarwarki zwykłe, ni w czem inszych wsi nie odmiennie *LustrMalb* I 25.]

nieodmienny w czym [w tym: „ni w czym”, „w niczym” (3)] (4): Ivfczy thą konyeczną vpelną, a przelz nałz wnyczem nyeodmyenna Instructia a refolucia dawamy *MetrKor* 38/500; *RejPs* 148v; mayacz te nadzieye yz roskazanie y wolią V. C. m. bedzie trwała mocna y nieodmienna tak wziemiach y wdzierzawach yako y w poslvschenstwie poddanich czorky y wnvka ye^{go} k. m. *LibLeg* 11/[32²]; *ArtKanc* P4v.

N sg f w funkcji orzecznika (1): to nie tylko niewątpliwa: ále też ieft y nieodmienna: że ząwždy prawdá rodzi nienawiść *CzechEp* *2.

W połączeniach szeregowych (6): *MetrKor* 38/500; *LibLeg* 11/[322]; iáko thá niebieska pięknośc [!]/ przez fię lámá/ y od liebie pięknośc ma nieprzyrownáną/ wieczną/ łzczyrą/ á nie odmienną. *GórnDworz* Mm5v; *RejPos* [136]v; *CzechRozm* 62v; á ia fię bać nie mam onego Krolá nad krolmi/ wśytkiemu niebu y ziemi rokázuiącego/ wieczney á nieodmienney y nieuwiárowáney/ Boskiey mocy? *SkarŻyw* 151.

W charakterystycznych połączeniach: *boska moc nieodmienna*(-y, -e), *Bog* (3), *chwała*, *cieplice*, *dar*, *dekret*, *grunt zbawienia*, *instrukcja*, *istota*, *jarzmo*, *koło*, *mowa królewska*, *ociet*, *pięknośc*, *porządek*, *potrzeba*, *prawda*, *prawo*, *przyczyna*, *reguła*, *rezolucja*, *sprawiedliwość*, *tryb*, *upalenie*, *ustawa* (2); *nigdy nieodmienny* (6); *nieodmienny w dzierzawach*, *ni w czym (w niczym)* (3), *w posłuszeństwie*.

Szeregi: »długi a nieodmienny« (1): Ktory [dar] gdyby im był od Páná odiy/ czuliby na się potrzebę/ y cierpieliby vpalenie długie á nieodmiennie tákowi niechay pámiętáią ná fłowá one Apoštołkie/ ktory powiedział/ że lepiej ieft ożenić sie niżli vpalenie ćierpieć. *WujJudConf* 210.

»nieodmienny i nieuszpocony« (1): y żaden nigdy ná tey ftolicy nie fiedział/ ktoryby ináčzey od przodkow fwych vczył y rozumiał/ y owfzem Apoštołkiego Duchá/ y tey łáfki Bożey/ ktorey byli pełni/ nieodmienná/ y nie vfzpoconá dochowáli. *ReszList* 190.

»pewny a nieodmienny« (1): A grunt zbáwyenya náífego pewny á nyeodmyenny z przodku poftánowiwlly/ o nyektorych rzeczach rádę nam tylko/ á nyeprzykazánye zoftáwił *KromRozm II* x4. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»wieczny a (i) nieodmienny« [szyk 2:1] (3): *BielKron* 116; *SarnStat* 1042; To przyrodzone Práwo ieft wieczne y nieodmiennie *SkarKazSej* 696b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

a. *Wiecznie trwający; pertinax Mącz; sempiternus PolAnt; incommutabilis JanStat* (22) : *Mącz* 448a; *BudNT Hebr* 7/12[24]; Pan go w cále záchowa/ y zdrowia nábáwi/ Y w fczęściu nieodmiennym z łáfki fwéy poftáwi. *KochPs* 60; o rofkofzy niedbam/ iedno o ony nigdy nieodmiennie. *SkarŻyw* 532, 2; *KochTr* 22; Wfzędzy niech się pftřzą nigdy nieodmiennie Kwiatki Wiofenne. *KlonŻal* D2v; Bowiem twe ieft Kroleřtvo, twoiá moc, y chwałá/ á tak będye ná wieki nie odmienna ftałá. *ArtKanc* N2, P20; O dniu niebieski záfwdzy wefoły/ záfwdzy befpieczny/ á nigdy nieodmienny. *LatHar* 601, 349, 605; *SarnStat* 1067.

W połączeniu szeregowym (1): y [przywileje] mocné/ trwálé/ niewáfpliwé/ nieporuřzoné/ á nieodmienné mieć chcemy ná czáfy wieczné. *SarnStat* 13.

W przeciwstawieniu: »nieodmienny ... odmienny« (1): Ieden wieczne á nieodmiennie miał mieć kápláńřtvo/ á drugi doczeřne y odmiennie. *SkarKaz* 156a.

W charakterystycznych połączeniach: *chwała nieodmienna(-y, -e), duch, dzień niebieski, kapłan, kapłańřtvo, kořciół, kroleřtvo, kwiatki wiosenne, ofiarnictvo, owoc, przywileje, radořć (4), rozkosz (2), sława, szczęřcie, trojca; nigdy nieodmienny (4).*

Szeregi: »nieodmienny i nieodwrotny« (1): Nigdy niewftawa Syn Oycu/ á Duch řwięty Synowi/ ále nieodmienna y nieodwrotna táż (TRINITAS) Tróyca záfwdzy. *BiałKat* c.

»pewny a nieodmienny« (1): Lecż ieřli zechcę/ dziř Bożym przyiáćielem być y pewnieyfzą á nigdy nie odmienná wylugę mieć v niego mogę. *SkarŻyw* 76.

»stateczny a nieodmienny« (1): Y iako záfwdzy był/ y ieft ieden y tenże Bog/ y ieden duch ftáteczny á nie odmienny. *BibRadz* I 353v.

»wieczny (a. wiekuisty) a nieodmienny« (5): *RejAp* 41 v; wiele nędze dlá ludzkie^{go} zbáwienia áby ie do wiecznego á nieodmiennego kroleřtwa przywiold/ vcierpiáł *SkarŻyw* 486; niebu wiekuiftá á nieodmienná radořć y wefele náznáczono *LatHar* 492; *SkarKaz* 156a, b.

b. *Niezachwiany (o przekonaniach, postawach i uczuciach); atrox, constans Mącz; stabilis Vulg* (33) : Obiecių tefz chowác tżyřthořć nieodmienná/ ile przyrodzenie krewkie znořć może *KrowObr* 137v; *GroicPorz* hh4v; *BielKron* 191v, 306v; *Atrox animus pro Constanti*, Stały á nieodmienny umyřł. *Mącz* 19c; *RejZwierc* 88, 146v, 178; gdyż tę wolá miał nieodmienná/ by mu Anioł ręki niezáfwićiągnął. *CzechRozm* 239; *KochPs* 149; [řw. Leon] Troycey ř. nieodmienny był káznodzieiá *SkarŻyw* 320, 207,

460; Amor – Miełofzćnie odmienną. *Calep* 63a; Myśl o woli twoiey nieodmienna będzie *GrabowSet* N3v; rácz dác fercom náłzym nieodmienną fłkłonność y chęć ku (Bołkiew) miłofści twey *LatHar* 617, 233, 642; *WujNT* 2.*Cor* 7/10.

W charakterystycznych połączeniach: nieodmienna(-y, -e) burda, chuć, czystość, jedność, kaznodzieja, miłość (4), myśl, pokuta, rzecz, skłonność, umysł (2), wdzięczność, wiara (5), wola (2); nigdy nieodmienny.

Wyrażenie: »nieodmienna(-e) stateczność, stałość, wytrwanie, trwałość« [w tym: stateczność i trwałość (1)] [szyk 6:2] (4:2:2:1): RejAp 23, 195; *GórnDworz* Aa3; Pan obaczywłzy onę nieodmienną ftałość iego/ thyle dwoie lat raczył przedłużyć żywotá iego *RejPos* 330v; Wyfluchay mię podług fwéy niezmiernéy litości/ Y nieodmiennéy fwéy ftátecności. *KochPs* 100; áby [...] nie fchodźiło mi ná [...] ćierpliwości mężney/ ftátecności y trwałości nieodmiennéy *LatHar* 35; rácz dodać Bołkiew pomocy twey/ ná [...] w cnotách Chrześcijánfłkich znáczne poftępowánie/ y nieodmiennie wytrwánie *LatHar* 352, 429.

Szeregi: »gruntowny a nieodmienny« (1): vtwiérdzay w ferce moim wiárę gruntowną á nieodmienną *SiebRozmyśl* E3v.

»jeden, nieodmienny« (1): V fámych Kátholikow ieft tá iedná nieodmienna wiará *WujNT* 676.

»pewny i nieodmienny« (1): To ia tobie zá rzecz pewną y nieodmienną powiádam *CzechRozm* 77v.

»prawdziwy a nieodmienny« (1): áleś teź przeciw Małżonkowi fwemu znák prawdziwey á nieodmiennéy miłofści nienárufzenie zápieczętowałá. *WysKaz*)?(3).

»wieczny i nieodmienny« (1): Przy których Conftituciách mocnie/ zobopólnie/ y ftale ftoiąc [...] wieczną y nigdy nieodmienną będziemy chować iedność [*perpetuam et irrevocabilem tenebimus unionem JanStat* 753]. *SarnStat* [994].

W przen (1) : Widząc wielką ftátecność y ferce nieodmiennie: zdał go ná śmierć *SkarŻyw* 403.

c. Zawsze prawdziwy, niewątpliwy, który musi się spełnić (o słowach Boga); immobilis Vulg (44) : A to ieft włyftek grvnth piłma świętego żáłoć za grzechy/ a wiara w miłofierdziv/ a obietniczach nieodmiennych bożych. *SeklWyzn* c3v; *SeklKat* N4v; *KromRozm II* x4 marg; *LubPs* bb2v [2 r.]; kołácą ná nas frodze Prorocy fwięći twoi [...]/ kołácą Ewányelifthowie fwięći nieodmiennemi fłowy twoimi *RejAp* 45v, 33v; iuż moze pewnie á nieomyłnie ift być/ z onych iftotnych á nieodmiennych obietnic iego/ iz mu [...] fą odpufzczony grzechy iego. *RejPos* [310]v, 71, 88, 262, [279]v; *RejZwierc* 12; *CzechRozm* 133; *KarnNap* A4v; *Oczko* 3; *ReszPrz* 5; przyfluchay fię iedno onym ftráłznym groźbam/ onym przykrym a nieodmiennym dekretem Bołkim ná pijanice *WerGość* 212; *ArtKanc* R18; *KołakSzczęśl* Dv; *WujNT Luc* 21 arg, *Hebr* 6/18, Bbbbbb3; Gdy widźi Pan Bog iz fię ludzie do pokuty nie vdádzą/ áni fłkonią: tedy czyni ná zgubę ich nieodmienny fwoy dekret. *SkarKaz* 707a.

nieodmienny w czym [zawsze „ni w czym”] (2): Gdyż [słowo] ieft ni w czym nie odmienne thák práwie od wieká *LubPs* bb3; *ArtKanc* P6v.

W połączeniach szeregowych (4): *SeklWyzn* Cv; *SeklKat* S2v; *RejAp* 22; iednoź tylko fámo fłowo Boże tákie ieft/ [...] ktore człowieká odrodźiwłzy/ záchowyywa ná wieki/ iáko fámo wieczne ieft: iz ieft prawdziwe/ ftáteczne/ y nieodmiennie. *CzechEp* 156.

W charakterystycznych połączeniach: *nieodmienny(-a, -e) dekret (boski) (3), obietnica (boża, boska, pańska) (17), opatrność, Pismo Święte, rada boża, rzecz, słowo (boże, boskie, pańskie, Pana) (16), wola (boża) (4), wyrok; ni w czym nieodmienny (2).*

Szeregi: »jeden a nieodmienny« (1): ácz by we wśsem fye z yego wola/ ktora yedná yeft á nyeodmyenna/ zgádzác [...] myał *KromRozm III E8.*

»nieomylny a nieodmienny« (1): Ítańmy mocno przy tym Pánu Íwoim/ á przy tych nieomylnych a nieodmiennych Íłowiech iego *RejPos 189v.*

»pewny, (a) nieodmienny« (4): *RejPos 87v, 277, 349v;* Bo tę ma od Bogá pewną nie odmienną obietnicę/ iż tego iednego wiárá wÍtác nigdy nie ma *SkarJedn 205.*

»prawdziwy a (i) nieodmienny« [szyk 6:1] (7): *SeklWyzn ktv, c2, E;* bo Íłowo pańkie íeft prawdziwe á nieodmienne *SeklKat H4, S3; BialKat 153v;* y przywiedli oná fałszywą Íprawą lud Boży do tego/ ífz roÍpaczywśzy w nieodmiennych y prawdziwych obietnicách BoÍkich/ wroćíc íię do Egiptu [...] chćieli. *SkarŻyw 500. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]*

»wierny a nieodmienny« (1): ábychmy prawdziwie á mocnie Ítali przy tych wiernych á nieodmiennych Íłowiech Páná náÍzgo. *RejPos 190.*

d. Następujący nieprzerwanym dziedzictwem (2) : Kto też chce obaczyć iż íeft wielka odmiáná w ludziech ná Íwiećie/ thák iż krom Tátárov á Indow/ żądny nie może práwie przywáÍzzyć Íobie kráiny z dawności włáfney/ w ktorey by z przodkow Íwych Ítárádawnych nie odmienny był. *BielKron 335v;* zówždy ieden íeft nieodmienny potomek Piotrá S. *SkarJedn 206.*

e. Nie odwołujący swoich wyroków (4) : Co wiedźieć? Ták Ína chćiały nieodmienne Lofy. *Prot B2. nieodmienny w czym (2):* Rzekłéś ták íżeś w Íłowyech twych íeft nieodmiennym Pánem *LubPs T5v;* Tu Íobie przeloż. I. Sędźiego. Bogá Ípráwiedliwego/ á w Íádziech y karániu ÍtráÍzliwego y nieodmiennego. *LatHar 669.*

W połączeniu szeregowym (1): [mądrości] ty śmierci namniéy fye nie boÍfz/ BeÍpieczna/ nieodmienna/ niepożyta ÍtoÍfz. KochTr 9.

2. Niefałszywy, wierny (1) : Bo co íeft wdzyęczniéyÍzgo gdy towarzysz wdzyęczny/ A nigdy nieodmienny práwie íáko wieczny. *RejWiz 58.*

Synonimy: 1. gruntowny, jeden, jednaki, jednakowy, jednostajny, pewny, stały, stateczny, ustawiczny;

a. nieodwrotny, trwały, wieczny, wiekuisty; c. nieomylny.

Cf NIEODMIENIONY, ODMIENNY